

La tribuna

Desprotegir per llei

Estem davant un text que dibuixa un programa desolador per al patrimoni de tots

SUSANNA

Vela

La proposició de Llei de modificació de la Llei del patrimoni cultural d'Andorra que han elaborat els Cònsols amb la intenció de presentar-la per a la seva aprovació al Consell General, representa d'una manera indissimulada la desprotecció dels béns immobles d'interès cultural. La Llei 9/2003 del patrimoni cultural d'Andorra desenvolupa l'obligació constitucional de conservació del patrimoni cultural. El seu objecte és la protecció, conservació i restauració, la conservació integrada, el coneixement, el foment i la difusió del patrimoni cultural d'Andorra. Aquesta llei dona els mecanismes i les garanties suficients perquè el patrimoni pugui ser salvaguardat, tant per les obligacions que adquireixen les administracions com pels instruments amb els quals es doten aquestes institucions per desenvolupar la tasca que els és encomanada. La proposició de llei dels Cònsols vol treure les competències que aquest text dona als òrgans

generals de l'Estat a l'hora de delimitar i aprovar els entorns de protecció dels béns d'interès cultural (BIC). Amb la modificació de la llei, els comuns volen atribuir-se unes competències que no figuren entre les expressament atribuïdes als Comuns per la Constitució i per la Llei qualificada de delimitació de competències.

Els dubtes que podia haver sobre si els Comuns són o no són competents en la conservació, la promoció i la difusió del patrimoni històric, cultural i artístic d'Andorra, ja van quedar resolt per la Sentència del Tribunal Constitucional del 13 de març de 1998, relativa al conflicte de competències constitucionals entre el comú d'Encamp i el Govern pel conjunt de les Bons, declarant que «la titularitat de la competència relativa a la conservació i la promoció del patrimoni històric i cultural d'Andorra és dels òrgans generals de l'Estat».

Malgrat això, l'exposició de motius de la proposició de llei torna a insistir en la possibilitat de que les competències urbanístiques dels Comuns i les de Govern, en la protecció del patrimoni cultural, entrin en conflicte i «interactuin»(sic).

Els autors del text obliden que les competències urbanístiques dels comuns en l'àmbit de l'urbanisme no

són absolutes sinó que s'han d'entendre «dins el marc de la política general de l'Estat» (article 4.6 de la Llei qualificada de delimitació de competències dels comuns). El subterfugi d'oposar competències en urbanisme i en la protecció del patrimoni cultural és artíficiós, ja que com diu l'article 10 de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme correspon al Govern «... la classificació i protecció de les edificacions incloses en el catàleg del patrimoni nacional». No hi ha doncs contradicció, ni conflicte, ni «interactuació» de competències.

En tot cas el que no hi ha és «lleialtat institucional». Els Comuns no han fet tot allò que la llei els permet fer: cooperar amb el Govern en la protecció i la conservació del patrimoni cultural i, per fer-ho disposen -per llei- dels instruments necessaris (redacció de plans especials, programes de reforma i protecció) així com l'obligació de redactar els instruments d'ordenació o de protecció dels BIC. Pot ser seria hora que expliquessin perquè no fan ús de les competències que tenen atribuïdes, en lloc de demanar-ne més.

Els Comuns han estat utilitzant l'aprovació dels criteris arquitectònics i urbanístics que han de regir les intervencions sobre el BIC i sobre els entorns de protecció com un

pretext per desentendre's de la gestió urbanística del territori afectat i han traslladat aquesta responsabilitat al Ministeri de Cultura quan això no modifica les seves responsabilitats urbanístiques i quan el que cal és que facin l'adaptació ràpida dels plans per tal de fer-los compatibles amb la política de protecció cultural. El principi de relació entre la política de protecció cultural i la política urbanística, respon a una prevalença lògica de preservació del patrimoni cultural sobre el procés urbanístic i també a la necessitat de donar compliment als compromisos internacionals de l'Estat: el Conveni per a la protecció del patrimoni mundial, cultural i natural de la UNESCO (París, 1972), el Conveni europeu per a la protecció del patrimoni arqueològic (la Valetta, 1992) i la Convenció sobre la protecció del patrimoni arquitectònic d'Europa (Granada, 1985). El legislador va considerar preferent la protecció del patrimoni cultural per sobre d'altres polítiques, així la Llei d'ordenació del territori i urbanisme s'ha d'adaptar a la Llei 9/2003 de patrimoni cultural i no a l'inrevés.

La proposició de modificació de llei sembla respondre a interessos que estan molt allunyats del de conservació i protecció d'uns béns del conjunt de la ciutadania. A banda de l'aberra-

ció de voler reduir l'entorn cautelar de protecció dels 100 metres al voltant del BIC a uns ridículs 20 metres, volen deixar sense efectes la interdicció existent de no poder fer cap nova construcció ni cap ampliació de volumetria sense l'informe previ dels serveis de Patrimoni cultural.

L'avidesa «protectora» dels Cònsols no té límits i pretén substituir al ministeri de Cultura en la instrucció de l'expedient de declaració de BIC definint els criteris d'intervenció a les zones sensible i d'influència, i també la d'autoritzar obres o intervencions en els conjunts arquitectònics i els seus entorns de protecció. Els criteris, «graduals i proporcionals» seran deixats, doncs, al lliure arbitri i per si fos poc, només seran vinculants «si el comú decideix acceptar-los i incorporar-los al planejament urbanístic».

Conec la complexitat i l'esforç que comporta la protecció del patrimoni cultural immoble però la solució no passa per una modificació de la llei sinó per la millora dels procediments i per la col·laboració i la lleialtat entre les institucions. Estem davant d'un text que dibuixa un panorama esperpèntic i desolador del que pot ocórrer amb béns com Sant Joan de Caselles, Sant Miquel d'Engolasters, Sant Cristòfol d'Anyós, Sant Martí de la Cortinada..., en cas que s'aprovi la llei; a més d'haver deixat sense efecte el mandat constitucional del deure essencial de la societat i dels poders públics de preservar la riquesa col·lectiva i transmetre-la en les millors condicions a les generacions futures.

Historiadora Ex-ministra de Cultura